

Se tu mi lassi, perfida, tuo danno:

*Non ti pensar che sia
Misera senza te la vita mia
Misero ben sarei
Se miseria stimasse e non ventura
Perder chi non mi cura
E ricovrar quel che di me perdei
Misera e tu, che per novell'amore
Perdi quel fido core
Ch'era più tuo che tu di te non sei
Ma 'l tuo già non perd'io
Perché non fu mai mio*

~ Torquato Tasso ~

Ah! Dolente partita!

*Ah, fin de la mia vita!
Da te parto e non moro?
E pur i' provo la pena de la morte
e sento nel partire un vivace morire,
che dà vita al dolore
per far che moia immortalmente il core.*

~ Giovanni Battista Guarini ~

Ohimé, se tanto amate

*di sentir dir Ohimè, deh perché fate
chi dice Ohimè morire?
S'io moro un sol potrete
languido, e doloroso Ohimè sentire;
Ma se, cor mio, vorrete,
che vita habb'io da voi, e voi da me,
avrete mille e mille dolci Ohimè.*

~ Giovanni Battista Guarini ~

Αν με αφήσεις, ύπουλη, το σφάλμα θα 'ναι δικό σου:
και μην πιστέψεις πως θα ματαιωθώ
σε μια ζωή χωρίς σου.

Μίζερα θα ζούσα αλήθεια
αν πίστευα ματαίωση πως είναι, κι όχι τύχη,
να χάσει κανείς κάποιον που δεν τον αγαπά
κι έτσι να βρει ό,τι έχασε από τον εαυτό του.
Μάταιη είσαι λοιπόν εσύ που για έναν νέο εραστή
να χάσεις θέλεις μια καρδιά που ήτανε πιστή σου
κι ακόμη περισσότερο κι από τον εαυτό σου.
Κι όσο για την δική σου την καρδιά,
μα πως μπορώ να χάσω
αυτό που δεν μου δόθηκε ποτέ.

Αχ! Οδυνηρός αποχωρισμός!

Αχ, τέλος της ζωής μου!
Φεύγω μακριά σου και δεν χάνομαι;
Κι αισθάνομαι τον πόνο του θανάτου
και νιώθω, καθώς φεύγω,
έναν ζωντανό θάνατο,
που δίνει ζωή στον πόνο,
για να πεθάνει διαρκώς για σένα η καρδιά μου.

Ωιμέ, αν τόσο αγαπάτε

να ακούτε να λένε Ωιμέ, γιατί τότε
αυτόν που λέει Ωιμέ στον θάνατο οδηγείτε;
Αν πεθάνω, μια φορά μόνο θα μπορέσετε
να ακούσετε ένα αδύναμο και θλιμμένο Ωιμέ.
Όμως, αν, καρδιά μου, θελήσετε
να έχετε ζωή από εμένα και εγώ από εσάς,
χίλια και χίλια γλυκά Ωιμέ μία ζωή θα ακούτε.

Se pur non mi consenti

*ch'io ami te sì come Amor m'invita,
donna, non mi consenti
per giust'almen ch'io ami la mia vita?
Se ciò consenti, ancor consentir dei
ch'io ami te che la mia vita sei.*

~ Luigi Groto ~

Anima mia, perdona

*a chi t'è cruda sol dove pietosa
esser non può; perdona a questa,
solo nei detti e nel sembiante
rigida tua nemica,
ma nel core pietosissima amante;
e, se pur hai desio di vendicarti,
deh! qual vendetta
aver puoi tu maggiore
del tuo proprio dolore?*

~ Giovanni Battista Guarini ~

Che se tu se' 'l cor mio,

*come se' pur mal grado
del cielo e della terra,
qualor piagni e sospiri,
quelle lagrime tue sono il mio sangue,
que' sospiri il mio spirto e quelle pene
e quel dolor, che senti,
son miei, non tuoi, tormenti.*

~ Giovanni Battista Guarini ~

Αν δεν μου επιτρέπεις
να σε αγαπώ όπως με καλεί ο Έρωτας,
κυρία μου, δεν μου επιτρέπεις
τουλάχιστον δικαίως την ζωή μου να αγαπώ;
Αν αυτό μου επιτρέψεις,
τότε πρέπει επίσης να επιτρέψεις
να σε αγαπώ, αφού άλλη δεν έχω ζωή παρά εσένα.

Ψυχή μου, συγχώρα την
όσες φορές κι αν η σκληρότητά της
ελεημοσύνη δεν σου δείχνει. Συγχώρησέ την,
αν και αυστηρότατη εχθρός σου
φανερώνεται πως είναι,
αλλά στην καρδιά είναι η πιο συμπονετική ερωμένη.
Και αν επιθυμείς να εκδικηθείς,
ω! ποια εκδίκηση
μπορείς να έχεις μεγαλύτερη
από τον ίδιο σου τον πόνο;

Αν εσύ είσαι η καρδιά μου,
όπως είσαι, παρά τη θέληση
ουρανού και γης,
όταν κλαις και όταν αναστενάζεις,
αυτά τα δάκρυά σου είναι το αίμα μου,
αυτοί οι αναστεναγμοί σου το πνεύμα μου,
και αυτοί οι πόνοι και αυτή η θλίψη που αισθάνεσαι,
είναι δικό μου, όλα δικά μου, κι όχι δικά σου, βάσανα.

A che tormi il ben mio
s'io dico di morire?
Questo, madonna,
è troppo gran martire.
Ahi vita, ah mio tesoro!
e perderò il ben mio,
con dir ch'io moro?

~ Ανωνύμου ~

Anima del cor mio,
poichè da me, misera me, ti parti,
s'ami conforto alcun a' miei martiri,
non isdegnar ch'almen
ti segua anch'io,
solo co'miei sospiri
e sol per rimembrarti
ch'in tante pene e in così fiero scempio
vivrò d'amor, di vera fede esempio.

~ Ανώνυμης ~

Non si levav'ancor l'alba novella
né spiegavan le piume
gl'augelli al novo lume,
ma fiammeggiava l'amorosa stella,
quand'i duo vaghi e leggiadrett'amanti,
ch'una felice notte aggiuns'insieme,
com'acanto si volg'in vari giri,
divise il novo raggio e i dolci pianti
nell'accoglienz'estreme
mescolavan con baci e con sospiri
mille ardenti pensier, mille desiri.

Mille voglie non paghe
in quelle luci vaghe,
scopria quest' alma innamorata
e quella.

~ Torquato Tasso ~

Για ποιόν λόγο μου είναι χρήσιμο
να λέω πως πεθαίνω;
Αυτό, κυρία μου,
είναι ένα μαρτύριο δυσβάσταχτο.
Αχ, ζωή, αχ, θησαυρέ μου!
Και θα χάσω ό,τι ποθώ,
μόνο και μόνο λέγοντας ότι πεθαίνω;

Ψυχή της καρδιάς μου,
εφόσον με εγκατέλειψες, εμέ την δυστυχισμένη,
αν αγαπάς κάποια παρηγοριά για τα μαρτύριά μου,
μην περιφρονήσεις τουλάχιστον
να σε ακολουθήσω κι εγώ,
μόνο με τους αναστεναγμούς μου
και μόνο για να σε θυμάμαι,
ότι σε τόσες δοκιμασίες και σε τέτοιο σφοδρό βασανισμό
θα ζήσω από αγάπη, παράδειγμα αληθινής πίστης.

Δεν είχε ακόμη σηκωθεί η αυγή
και τα πουλιά δεν είχαν τα φτερά
κάτω από τον νέο ήλιο τεντώσει,
κι ακόμη έφεγγε το λατρεμένο άστρο,
όταν οι δυο γοητευμένοι εραστές,
που η νύχτα ένωσε τόσες φορές
όσους στροβιλισμούς έχει ο άκανθος,
χωρίστηκαν με το πρώτο φως ~
γλυκού αναστεναγμοί στις τελευταίες αγκαλιές
ανάμεικτα ανάσες τώρα και φιλιά
και χίλιες σκέψεις φλογερές, πόθοι και καημοί.

Κι η κάθε μια ψυχή
βρήκε χιλιάδες ανεκπλήρωτες επιθυμίες
στου αλλουνού το πρόσωπο τα λατρεμένα μάτια.

Amor...!

Dove, dov'è la fè ch'el traditor giurò?

*Fa' che ritorni il mio amor
com'ei pur fu,
o tu m'ancidi, ch'io
non mi tormenti più.*

*Non vo' più ch'ei sospiri
se non lontan da me,
no, no che i suoi martiri
più non dirammi affè.*

*Perché di lui mi struggo,
tutt'orgoglioso sta,
che si, che si se'l fuggo
ancor mi pregherà?*

*Se ciglio ha più sereno
colei, che'l mio non è,
già non rinchiude in seno,
Amor, sí bella fè.*

*Ne mai sí dolci baci
da quella bocca havrai,
ne più soavi, ah taci,
taci, che troppo il sai.*

~ Ottavio Rinuccini ~

(απόσπασμα από το Lamento della Ninfa)

Αγάπη...!

Πού..., πού είναι η πίστη που ορκίστηκε ο προδότης;

Κάνε να επιστρέψει η αγάπη μου
έτσι όπως ήταν,
ή σκότωσέ με,
για να μην με βασανίζει πια.
Δεν θέλω πια να αναστενάζει,
παρά μόνο μακριά από μένα,
όχι, όχι, τα βασανιστήρια του
μην μου τα ξαναφέρνεις, αχ.

Γιατί για την αγάπη του να σπάω σε κομμάτια,
τόσο υπερήφανος είναι,
και αν του ξεφύγω,
θα επιστρέψει με παρακάλια;

Κι αν το βλέμμα της άλλης
πιο φωτεινό από το δικό μου είναι,
στο στήθος της, Αγάπη μου, δεν χτυπά καρδιά
τόσο πιστή όσο η δική μου.

Κι ούτε ποτέ τόσα γλυκά φιλιά θα βρεις
από αυτά τα χείλη
ούτε πιο τρυφερά, αχ σιώπα,
σιώπα, και το γιατί καλά γνωρίζεις.

Lasciatemi morire!

*E che volete voi che mi conforte
In così dura sorte,
In così gran martire?
Lasciatemi morire!*

*O Teseo, O Teseo mio,
Si, che mio ti vo' dir, che mio pur sei,
Benchè t'involi, ah! crudo,
a gli occhi miei.
Volgiti, Teseo mio,
Volgiti, Teseo, O Dio!
Volgiti indietro a rimirar colei
Che lasciato ha per te
la Patria e il Regno,
E in queste arene ancora,
Cibo di fere dispietate é crude,
Lascierà l'ossa ignude.
O Teseo, O Teseo mio,
Se tu sapessi, O Dio!
Se tu sapessi, ohimè, come s'affanna
La povera Arianna, forse pentito
Rivolgeresti ancor la prora al lito:
Ma con l'aure serene
Tu te ne vai felice et io qui piango.
A te prepara Atene
Liete pompe superbe,
Ed io rimango
Cibo di fere in solitarie arene.
Te l'uno e l'altro tuo vecchio parente
Stringeran lieti, ed io
Più non vedrovvi,
O Madre, O Padre mio!*

*Dove, dov'è la fede
Che tanto mi giuravi?
Così ne l'alta fede
Tu mi ripon degl'Avi?
Son queste le corone
Onde m'adorni il crine?
Questi gli scettri sono,*

Αφήστε με να πεθάνω!
Και τι άλλο να με παρηγορήσει
σε μια τόσο δύσκολη μοίρα,
σε ένα τόσο μεγάλο μαρτύριο;
Αφήστε με να πεθάνω!

Ω! Θησέα, Ω! Θησέα μου,
Θέλω να συνεχίσω να σε αποκαλώ δικό μου,
γιατί είσαι δικός μου, παρόλο που εσύ, αχ σκληρέ,
από τα μάτια μου διαφεύγεις.
Γύρνα, Θησέα μου,
Γύρνα, Θησέα, ω, Θεέ!
Γύρισε πίσω και κοίταζε αυτήν
που ό,τι κι αν είχε για 'σένα το εγκατέλειψε,
Πατρίδα και Βασίλειο
και σε αυτές τις ακτές πάλι,
τροφή ωμή αδίστακτων θηρίων,
θα γίνει το γυμνό κορμί της.
Ω! Θησέα, ω, Θησέα μου,
αν ήξερες..., ω, Θεέ!
Αν ήξερες, αλίμονο, πώς τυραννιέται
η καημένη η Αριάδνη, ίσως μετανιωμένος
να γύριζες την πλώρη στην ακτή:
Μα με μια γαλήνια αύρα
εσύ φεύγεις χαρούμενος
κι εγώ εδώ μονάχη κλαίω.
Για 'σένα η Αθήνα προετοιμάζει
χαρούμενες πομπές, υπέροχες,
κι εγώ μένω εδώ
ωμή τροφή σε έρημη ακτή.
Εσύ το έναν και το άλλον, τους γονείς σου,
χαρούμενους θα δεις και θα σε αγκαλιάσουν,
μα εγώ τους δικούς μου δεν θα τους ξαναδώ.
Ω, Μάνα, ω Πατέρα μου!

Πού..., πού είναι η πίστη αυτή η δυνατή
που κάποτε μου ορκίστηκες;
Και με έβαλες σε θρόνο ψηλό
στον θρόνο των προγόνων σου...;
Κι εκείνες οι κορώνες που θα με στόλιζες...;
Κι αυτά είναι τα σκήπτρα...;

*Queste le gemme e gl'ori?
Lasciarmi in abbandono
A fera che mi strazi e mi divori?
Ah Teseo, ah Teseo mio,
Lascierai tu morire
Invan piangendo, invan gridando aita,
La misera Arianna
Ch'a te fidossi e ti diè gloria e vita?*

*Ahi, che non pur rispondi!
Ahi, che più d'aspe è sordo a' miei
lamenti!
O nembri, O turbi, O venti,
Sommergetelo voi dentr'a quell'onde!
Correte, orche e balene,
E delle membra immonde
Empiete le voragini profonde!
Che parlo, ahi, che vaneggio?
Misera, oimè, che chieggiò?
O Teseo, O Teseo mio,
Non son, non son quell'io,
Non son quell'io che ì ferì detti sciolse;
Parlò l'affanno mio, parlò il dolore,
Parlò la lingua, sì, ma non già il core.
Misera! Ancor dò loco a la tradita
speme?
E non si spegne,
Fra tanto scherno ancor, d'amor
Il foco spegni tu morte, omai, le
fiamme indegne!*

*O Madre, O Padre,
O dell'antico Regno superbi alberghi,
Ov'ebbi d'or la cuna,
O servi, O fidi amici, ahi fato indegno!
Mirate ove m'ha scort'empia fortuna,
Mirate di che duol m'ha fatto herede
L'amor mio, la mia fede,
E l'altrui inganno,
Così va chi tropp'ama e troppo crede.*

~ Ottavio Rinuccini ~

Αυτά είναι, λοιπόν, τα πετράδια και τα χρυσάφια μου,
το να με εγκαταλείπεις
σε θηρία που με ξεσκίζουν και με καταβροχθίζουν;
Άχ Θησέα, άχ Θησέα μου,
θα με αφήσεις να πεθάνω...
Μάταια κλαίω, μάταια κραυγάζω,
η άθλια Αριάδνη
ποιος σε εμπιστεύτηκε
και σου έδωσε δόξα και ζωή;

Αχ, μα δεν μου απαντάς καν!
Αλίμονο, στον πικρό μου θρήνο κωφεύεις!

Βροντές! Άνεμοι! Καταιγίδες!
Βυθίστε τον κάτω από αυτά τα κύματα
τρέξτε, όρκες και φάλαινες,
και με τα ακάθαρτα τα μέλη του
γεμίστε τις βαθιές αβύσσους σας!
Τι λέω, αχ, τι ξεστομίζω;
Η μίζερη, αλίμονο..., τι ζητάω;
Ω! Θησέα, ω, Θησέα μου,
Δεν είμαι εγώ., δεν είμαι ο εαυτός μου,
δεν είμαι αυτή που ξεστόμισε αυτές τις κατάρες.
Η κούρασή μου μίλησε, ο πόνος μου μιλάει,
Μιλά η γλώσσαν ναι, μα όχι η καρδιά. Καημένη...!
Δίνω ακόμα θέση σε μια προδομένη ελπίδα;
Και δεν σβήνει,
ανάμεσα στην τόση κοροϊδία πάλι,
της αγάπης μου η φλόγα, σβήνει τις δικές σου
τις φωτιές ανάξει θάνατε!
Ω Μητέρα, ω Πατέρα,
ω περήφανες κατοικίες του αρχαίου Βασιλείου,
εκεί όπου κρατεί η χρυσή μου κούνια,
ω υπηρέτες και φίλοι μου πιστοί,
...άξια της μοίρας μου εγώ!
Κοιτάξτε πού με οδήγησε η άσπλαχνη μου τύχη,
κοιτάξτε ποιον πόνο κληρονόμησα
από την αγάπη και την πίστη μου
και την απάτη των άλλων.
Αυτός, λοιπόν, ο δρόμος για όποιον τόσο πολύ αγαπά
δυνατά πιστεύει.

Si dolce è' tormento

*ch'in seno mi sta,
ch'io vivo content
per cruda beltà.
Nel ciel di bellezza
s'accreschi fierezza
et manchi pietà:
che sempre qual scoglio
all'onda d'orgoglio
mia fede sarà.*

*La speme fallace
rivolgam' il piè.
Diletto ne pace
non scendano a me.
E l'empia ch'adoro
mi nieghi ristoro
di buona mercè:
tra doglia infinita,
tra speme tradita
vivrà la mia fè.*

*Per foco e per gelo
riposo non hò
nel porto del Cielo
riposo haverò.
Se colpo mortale
con rigido strale
il cor m'impiegò,
cangiando mia sorte
col dardo di morte
Il cor sanerò.*

*Se fiamma d'amore
già mai non senti
quel rigido core
ch'il cor mi rapì,
se nega pietate
la cruda beltate
che l'alma invaghì:
ben sia che dolente,
pentita e languente
sospirimi un dì.*

~ Carlo Milanuzzi ~

Τόσο γλυκό είναι το μαρτύριο
που έχω στην καρδιά μου,
που ευχαριστημένος ζω
για αυτή την άσπλαχνη ομορφιά.
Στον ουρανό της ομορφιάς αυτής
περισσεύει η περηφάνια
και λείπει η συμπόνια:
μα πάντοτε σαν βράχος
ενάντια στο κύμα της περιφρόνησης
η πίστη μου θα κρατά.

Η απατηλή ελπίδα
ας στρέψει τα βήματά μου.
Η χαρά και η ειρήνη
ποτέ να μη με αγγίξουν.
Και η σκληρή που λατρεύω
ας μου αρνηθεί τη χάρη
μιας καλής ανταμοιβής:
και μέσα σε ατελείωτη θλίψη,
και με προδομένη ακόμη ελπίδα,
η πίστη μου θα παραμένει.
Μία φωτιά και μία πάγος
κι εγώ δεν έχω ανάπαυση καμιά,
μόνο στο λιμάνι του Ουρανού
θα βγω να ξαποστάσω.
Αν ένα θανάσιμο πλήγμα
με βέλος σκληρό
πλήγωσε την καρδιά μου,
αλλάζοντας τη μοίρα μου,
με το βέλος του θανάτου
θα θεραπεύσω την καρδιά μου.

Αν η φλόγα της αγάπης
ποτέ δεν άγγιξε την άκαμπτη καρδιά
που έχει κλέψει την καρδιά μου,
κι αν μου αρνείται το έλεος
η σκληρή ομορφιά
που μάγεψε την ψυχή μου:
ας είναι, μα θα 'ρθει μια μέρα
που θλιμμένη και μετανιωμένη
για 'μένα θα αναπνεύσει.

O Morte gradita,
*ti bramo, ti aspetto;
dal duolo al diletto
tuo calle m'invita,
o Morte gradita.
Dal carcer umano
tu sola fai piano
il varco alla vita,
o Morte gradita.*

*O Morte soave,
de' giusti conforto,
tu guidi nel porto
d'ogni alma la nave,
o Morte soave.
Il viver secondo
tu n'apri nel mondo,
con gelida chiave,
o Morte soave.*

~ Giulio Rospigliosi ~

Ω θάνατε αγαπημένε,
σε λαχταρώ, σε περιμένω·
από τον πόνο στην ευχαρίστηση
ο δρόμος σου με προσκαλεί,
ω θάνατε αγαπημένε.
Από τη φυλακή του ανθρώπου
μονάχα εσύ
ανοίγεις δρόμο στη ζωή,
ω θάνατε αγαπημένε.

Ω θάνατε τρυφερέ,
παρηγοριά των δικαίων,
εσύ οδηγείς στο λιμάνι
κάθε ψυχής το πλοίο,
ω θάνατε τρυφερέ.
Τη δεύτερη ζωή
εσύ μας ανοίγεις στον κόσμο,
με το παγωμένο σου κλειδί,
ω θάνατε τρυφερέ.

Απόδοση από το ιταλικό κείμενο:
Άννα Παπαγιαννάκη Διβανή

Τα κείμενα αποδίδονται εδώ
με τη σειρά παρουσίασης των μουσικών έργων
της συναυλίας L' ALBA NOVELLA: *Rethinking Monteverdi*
Athens Baroque Festival, 20.09.2024